

AANBIEDINGSFORMULIER

PRESIDIUM

Datum : 16 september 2025
 Agendapunt : 6.
 Titel : Gebruik Artificiële Intelligentie (AI) gemeenteraad

Gevraagd besluit:

U wordt gevraagd:

1. Kennis te nemen van de eerste ontwikkelingen / bevindingen voor het gebruik van AI voor gemeenteraad.
2. Aan te geven waar de behoefte ligt om AI in te zetten voor de gemeenteraad / fracties.
3. Aan te tekenen of er raads- of commissieleden zijn die hier een bijdrage aan willen en kunnen leveren.

Samenvatting:

Wat is AI?

Artificiële Intelligentie (AI) ontwikkelt zich steeds verder en de gebruiksmogelijkheden nemen toe. De vraag rijst wat onze gemeenteraad hiermee zou kunnen doen om het werk mogelijk efficiënter en effectiever te maken. Welke kansen biedt AI? Griffier heeft zich hierin verdiept, informeert u graag over de eerste bevindingen en haalt input bij u op waar de mogelijke behoeften voor het gebruik liggen.

AI is een technologie die machines en computersystemen in staat stelt om taken uit te voeren die normaal menselijke intelligentie vereisen, zoals leren, redeneren, plannen en problemen oplossen. Hier zal verder niet op de technologie worden ingegaan, maar wel op de mogelijke vormen van gebruik voor de gemeenteraad en haar fracties. Hierbij is het belangrijk op te merken dat AI ondersteunend is (hulpmiddel), uiteraard blijven politieke keuzes, morele afwegingen en democratische legitimiteit altijd bij raad en fracties.

Welke mogelijkheden biedt AI voor raad en griffie?

Er zijn al raden en griffies die gebruik maken van AI, bijvoorbeeld Haarlem, Amersfoort en Almere. Het vraagt aan de voorkant investering in tijd en geld, maar verdient zich terug doordat het werk efficiënter en effectiever wordt uitgevoerd. Zij geven aan: 'experimenteer en durf. Doe het op een manier die bij de raad en griffie past'.

De mogelijkheden van gebruik van AI zijn legio. Enkele mogelijke vormen van gebruik van AI voor raad en fracties zijn:

- Samenvatten van raadsstukken. Het kan lange beleidsnota's en rapporten snel terugbrengen tot kernpunten. Het kan ook stukken vergelijken met bijvoorbeeld partijprogramma('s).
- Vergelijken van voorstellen. Het kan overeenkomsten en verschillen in moties, amendementen of beleidsvarianten naast elkaar zetten.

- Helpen opstellen van woordvoeringen, moties en amendementen, die de fractie daarna politiek aanscherpt.
De raad van Almere heeft bijvoorbeeld een tool voor het maken van moties. De partij voert beknopt informatie in: wat wil je bereiken, wat wil je van college, wat is de aanleiding, welke argumenten heb je, etc. AI maakt dan de motie.
- Inzicht geven in eerdere besluiten of discussies over een onderwerp.
- Een digitaal assistent voor een fractie of raadslid. Deze assistent kan verschillende taken uitvoeren: uitgewerkte eerste versie van motie, eigen bijdrage schrijven, LinkedIn update maken, samenvatten, blog maken op website, zaken uitzoeken en op een rijtje zetten, mails sturen, chatten, etc.
Partij kan zelf aangeven wat voor 'persoon' de digitale assistent moet zijn (taalniveau, kernwaarden, formaliteitsniveau, humor, stijl, etc). Ieder kan een eigen digitale medewerker 'bouwen' en ieder partij kan een digitale medewerker hebben. De partij geeft de assistent zaken mee die de partij belangrijk vindt (partijprogramma, standpunten, etc) en de gebruikt het bijvoorbeeld bij het oordelen over een raadsvoorstel. Fracties kunnen dit zelf als tool gebruiken.
- Haarlem werkt bij de begroting met AI. Raadsleden kunnen de begroting toetsen aan standpunten, dingen laten uitzoeken, technische vragen stellen, etc. De raadsleden zijn hier zeer tevreden over en concerncontrol krijgt veel minder technische vragen. De ervaring in Haarlem is dat de begrotingsbehandeling niet wijzigt, maar het vergemakkelijkt de voorbereiding wel.
De gemeente Montferland is een pilot gestart waarbij een AI-chatbot raadsleden ondersteunt bij technische vragen rond de voorjaarsnota en begroting. De chatbot heeft toegang tot relevante documenten en reageert als een ambtenaar: snel, accuraat en met de mogelijkheid tot vervolgvragen. De griffie ondersteunt erbij, terwijl de politieke vragen nog altijd via de griffier lopen.
- Mogelijk kan AI helpen doorzoeken van RIS waardoor de zoekfunctie verbetert. Gemeente Emmen gebruikt MAAT, dit helpt raadsleden en griffie om snel en doelgericht documenten te vinden en te analyseren. Het systeem kan samenvattingen maken of vragen beantwoorden.

En er zijn nog veel meer mogelijkheden denkbaar. Ook het werk van de griffie zou gebruik kunnen maken van AI. AI verandert niet wat we doen, maar hoe we het doen. Wellicht kan een professional de processen analyseren en aangeven waar de mogelijkheden liggen (en hoe dit tegen welke kosten kan worden geïmplementeerd).

Risico's

Welke datasets/bronnen door AI worden gebruikt bepaalt in hoge mate de betrouwbaarheid. Het alleen gebruiken van eigen datasets of bronnen is mogelijk (bijvoorbeeld alleen de begroting en het eigen verkiezingsprogramma). Ook kan AI gevraagd worden welke bronnen gebruikt worden, niet gecontroleerde datasets dienen vermeden te worden. Daarbij is menselijke toetsing altijd van belang.

Het moet raadsleden goed duidelijk zijn waar het wel/niet voor gebruikt kan worden en hoe. Hierbij is de opdracht die gegeven wordt aan AI (de prompt) cruciaal voor de uitkomst. Er dienen goede afspraken gemaakt te worden over hoe AI ingezet wordt, zo is Haarlem gestart met opstellen van handreiking/richtlijnen.

Tips die griffier heeft meegekregen voor het werken met AI:

- Blijf zelf in controle (zeker in het begin), kijk stap voor stap
- De AI van het heden is de slechtste die je ooit zult gebruiken. Er zullen steeds stappen gemaakt worden naar beter.
- AI heeft alles te maken met de datasets die gebruikt worden. AI kan helpend zijn, maar wel met de juiste dataset.
- AI is een assistent die doet wat jij zegt
- Experimenteer en durf!

Verkenning

Dit is een eerste verkenning voor de gemeenteraad van Dordrecht: wat zijn de mogelijkheden en wat zijn de eerste behoeften? Het is duidelijk dat er kansen liggen, welke kansen willen wij grijpen en welke laten we nog even liggen?

Er is op de griffie geen 'expert' die hier veel van weet en dit makkelijk zelf kan. Er zal dus gebruik gemaakt moeten worden van externe kennis / hulp. Wellicht zijn er ook wel raadsleden die hier (beroepsmatig?) meer kennis van hebben en willen helpen meedenken / ontwikkelen. De griffie van Haarlem heeft een eigen informatiemanager die zich hiermee bezig houdt.

Financiële consequenties:

De gemeenteraad heeft geen apart budget voor gebruik van AI. Wel is er een budget voor het gebruik van het raadsinformatiesysteem, €35.000 per jaar. Dit budget kan in eerste instantie ingezet worden.

Vergaderstukken:

Geen